

Zavod za gozdove Slovenije
Območna enota Kočevje

VARSTVO GOZDOV V PRAKSI

- DEJSTVA IN IZZIVI

mag. Mirko Perušek, ZGS OE Kočevje, KE Ribnica

Varujemo gozdove pred

Glive, virusi,
bakterije,
žuželke,..

Prenamnožitvijo
manjših organizmov

Jelenjad, srnjad, gamsi

Poškodbe mladovja

Tujerodnimi
invazivnimi
vrstami

Požari

PREVENTIVNO
VARSTVO

KURATIVNO
VARSTVO

Ujme, prenamnožitve

VARSTVO
OGROŽENIH
VRST **posredno**

ZRSVN,
idr.

VEČJI SESALCI – LOVSKO UPRAVLJALSKO NAČRTOVANJE NA ZGS

KRMLJENJE
BIOMELIORATIVNA DELA

PRENAMNOŽITVE
(gozdna paša?)

TROFEJE
meso

JELENJAD
SRNJAD, gams
D. PRAŠIČI

Prekomerno
objedanje, lupljenje
idr.??
Sadnja, zaščita

Ostale lovne vrste

Zajci, zveri, lovni ptiči,..

Jelka, g.javor, manjšinske dr. gr. vrste, zeli...

Ujme so spremenile gozd in razmerja...

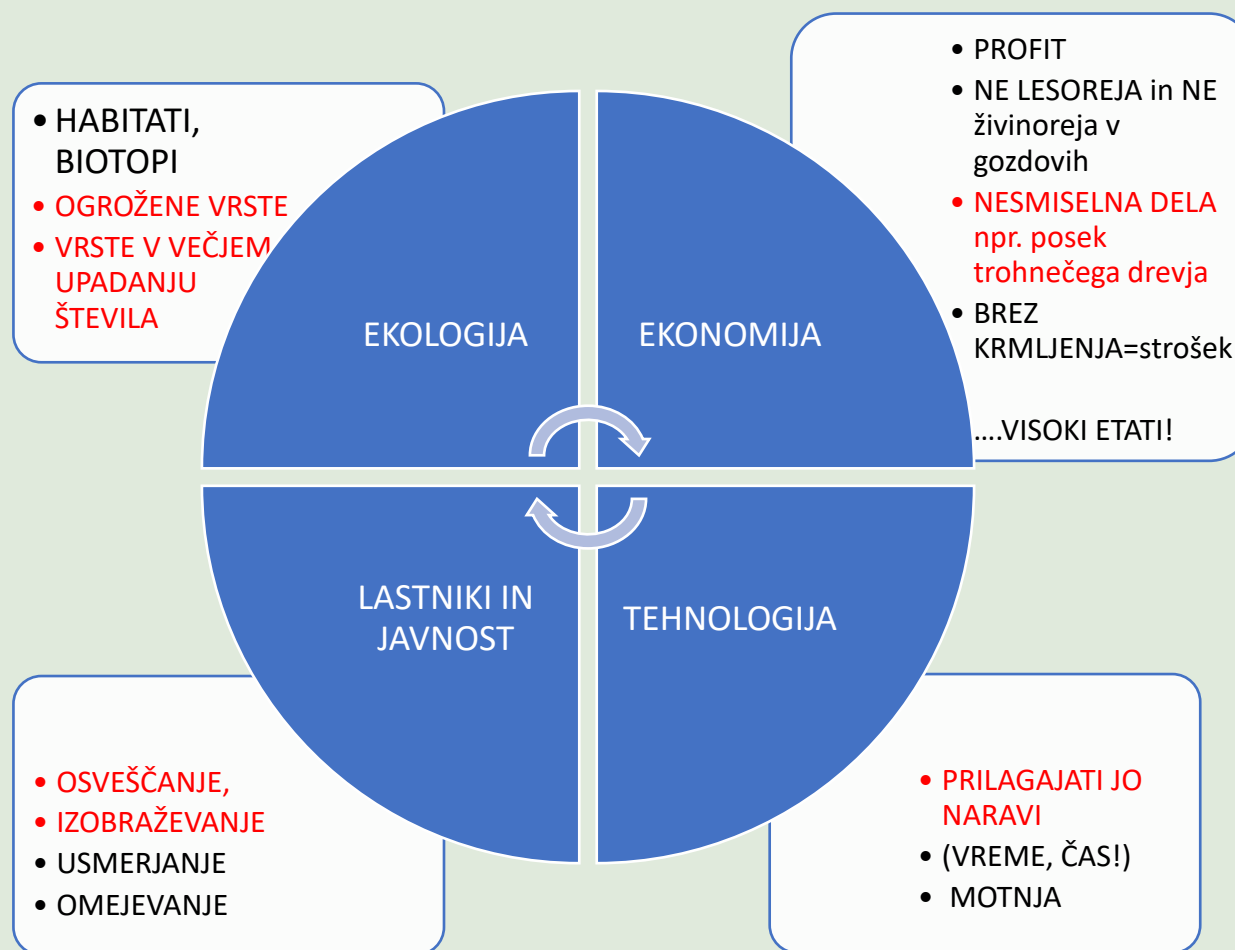
- Naravna obnova poteka na večini ogolelih površin prizadetih po ujmah, kjer je pestra sestava mladovja;
- Uspešna obnova s sadnjo (hrasti, jelka, smreka), posebej na globokih tleh; - smreka večinoma kot „predkultura“
- Jelka se na apneni podlagi obnavlja v revirju Jelenov žleb in zelo dobro na kisli podlagi v revirju Ortnek;
- Odlična obnova bukve.

Na GGO ca 90 ha ograjenih površin

EKOSISTEMSKO - EKONOMSKI PRISTOP

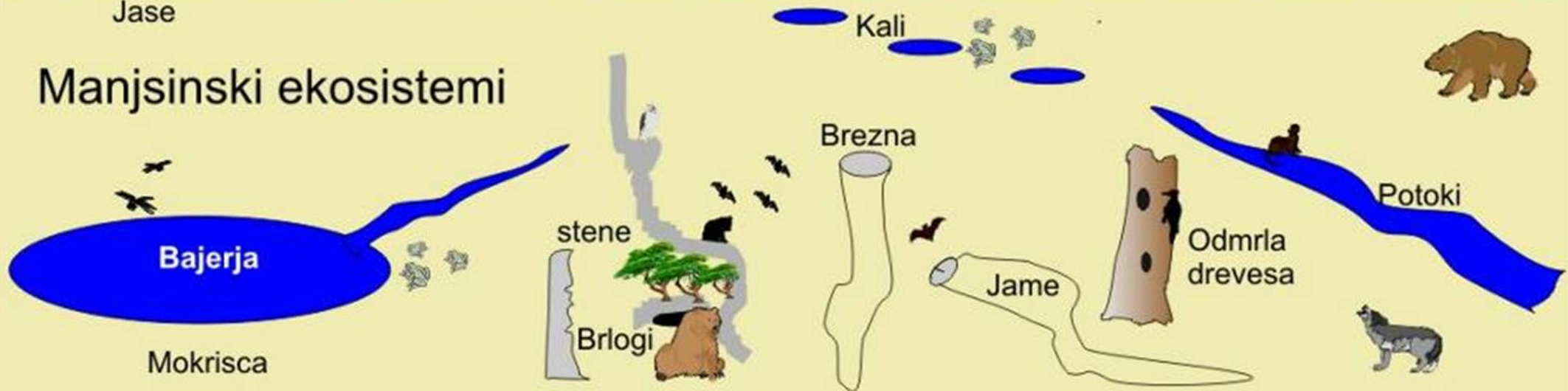

GOZDNI EKOSISTEM

Jase

Manjsinski ekosistemi

KE Ribnica

KE RIBNICA

Površina 17.000 ha

7 revirjev

1/3 DG 2/3 ZG

LZ 363 m³/ha

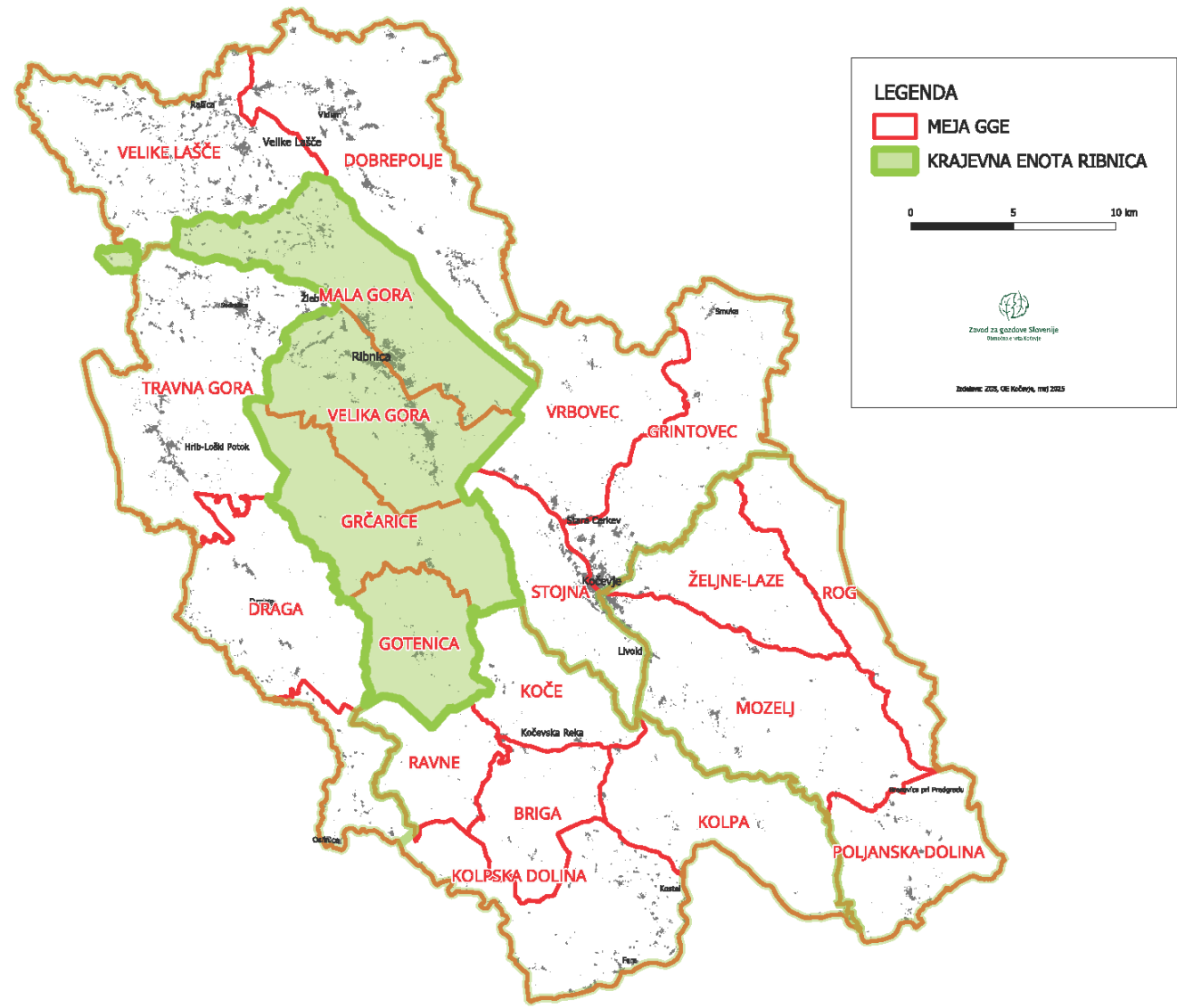
Prirastek 8,7 m³/ha

Etat 135.500 m³/leto

Dolžina gozdnih cest 282 km

Odmrlo drevje 14,6 m³/ha (= 4% na LZ)

Krajevna enota RIBNICA

Površina gozda je 16706 ha, 2/3 je ZG, 1/3 je DG, negozda ca 4.000 ha; 2 veleposesti pov. 2000 ha, Natura 2000 obsega 12.876 ha (77%), 4 gozdni rezervati, na KE je sedem revirjev s povprečno površino 2.382 ha.

Poraba sredstev na KE Ribnica v letu 2025

(proračun RS, lastniki, Gozdni sklad)

Vzdrževanje gozdnih cest (DG, ZG, O)	176.000 €
Gojenje (ZG – proračun RS, GS)	23.000 €
Ekocelice (ZG – proračun RS, GS)	22.000 €
Funkcije, lov (kaluže, košnje -ZG)	2.200 €
Varstvo (premazi, ograje, LN,..)	1.500 €

OCENA PORABE ČASA

Varstveno odkazilo na KE v letu 2025

Odkazilo lubadark smreke in manj jelke

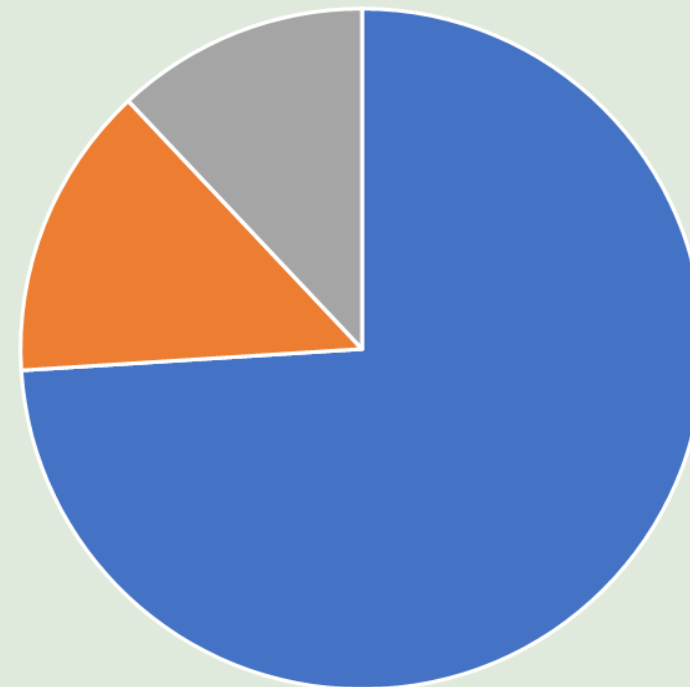
Oslabljeno drevje (jelka – omela, upadanje vitalnosti)

Sušenje bukve na prisojnih legah

Bolezni (hrasti, veliki jesen,...)

Vetrolomi, žledolomi, snegolomi

Odkazilo

■ negovalne sečnje ■ varstveno sanacijske ■ posek oslabelega drevja ■

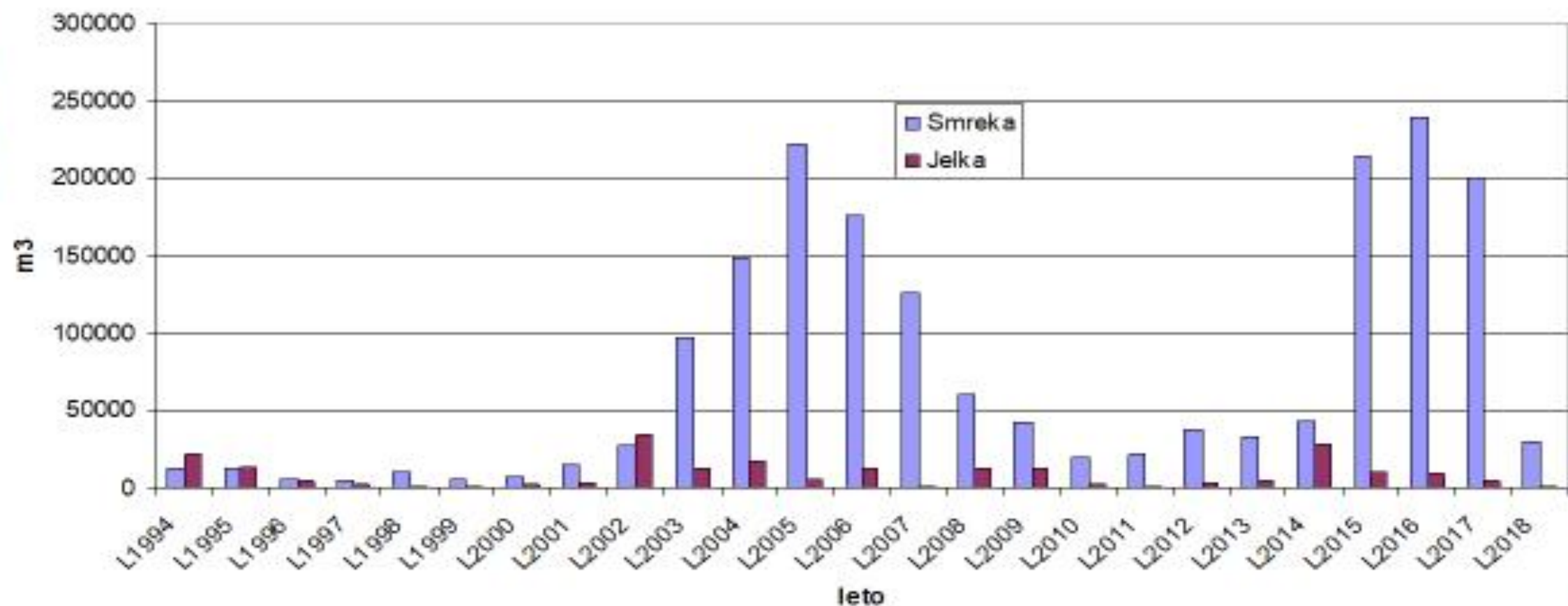
Glavni vzroki slabitve vitalnosti in sušenja drevja

- Smrekova podlubnika (veliki in mali smrekov lubadar ter suše)
- Jelovi podlubniki in bela omela + pomankanje sneženih zim
- Holandska bolezen bresta in lupljenje po jelenjadi
- Jesenov ožig
- Sušenje bukev – vročinski valovi
- Bukov rilčkar skakač (več let zapovrstjo v prenamnožitvi), volnate uši ter po obrodu žira voluharice in polhi (objedanje lubja v ltv in dg)
- Hrastova pepelovka in čipkarka
- Na lipovih listih se ob sušah poleti pojavlja rjavenje (glive) že v avgustu
- Kostanjev rak in šiškariča

Pogosti primarni vzroki suše in ostale ujme

Odkazilo smreke in jelke napadenih s podlubniki v Kočevju v zadnjih 25. letih

Odkazilo lubadark smreke in jelke v zadnjih 25-tih letih na GGO Kočevje

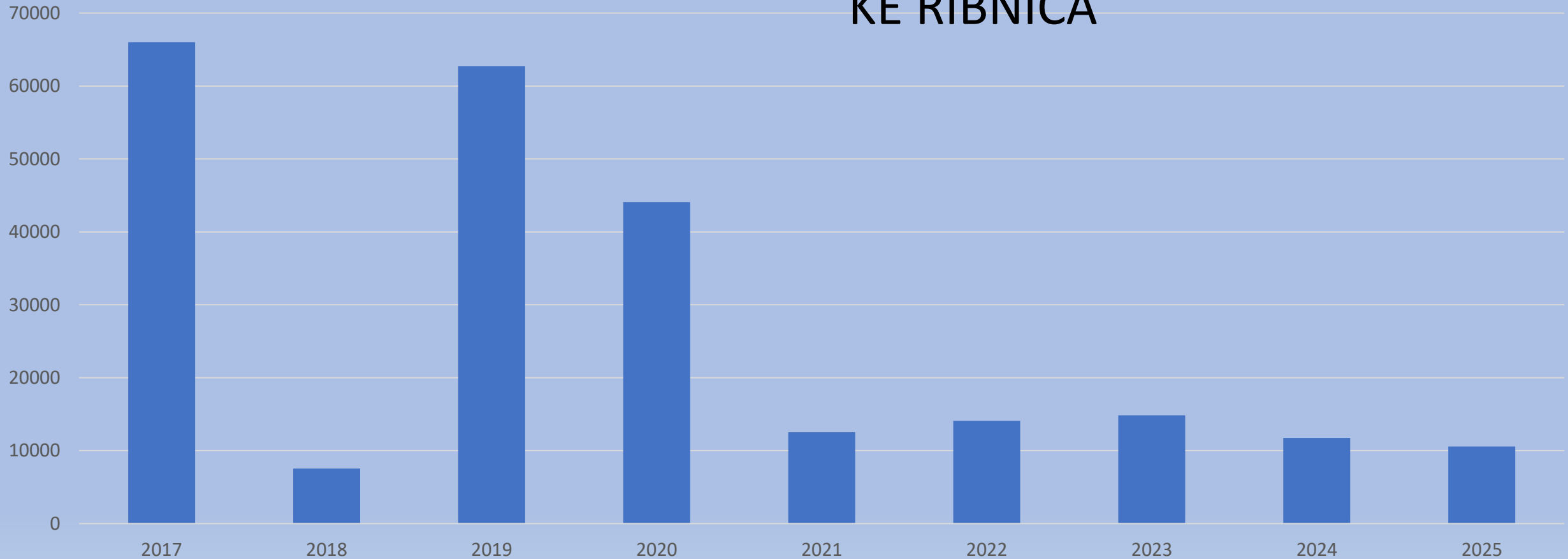
Posek veter (304, 904, 994) od leta 2017 -2025

KE Ribnica

Posek lubadark (301, 901, 991) od leta 2017 -2025

KE RIBNICA

Težave pri delu in varstvu gozda

- visoki etati (DG, veleposest)
- Prenamnožene nekaterih vrste lovne divjadi (jelenjad) **PROBLEM OBNOVE GOZDA + VRASTI**
- Hitrost sanacije pri ujmah (ponekod „neselektivna“ sanacija – prioritete!)
- Tujerodne vrste (bolj aktivni pristop kjer se to da)
- Usposobljenost gozdarskega kadra (delo z ljudmi, naravo)
- Izobraževanje lastnikov in javnosti

Predlog za dopolnitev subvencij iz GS

- Višje subvencije za ekocelice in habitatno drevje (sedaj 20EUR/m³-25EUR/M³)
- Odkup ZG parcel za ekocelice iz sredstev GS
- Če je v gozdu manj kot 3% odmrle LZ ne more lastnik dobiti subvencij za gojenje in varstvo iz Gozdnega sklada v Natura območjih (primer posestvo Rudež).
- Manj kot 3% odmrle LZ - ta lastnik ob ujmah ni upravičeno do subvencij za izgradnjo gozdnih prometnic - v sanacijskih načrtih določiti območja kjer se ne gradi (subvencionira) gradenj vlak (strmi predeli, pretežno listavci,...)
- Za odstranjevanje invazivnih vrst bi bilo sofinancirano iz GS tudi izven Nature 2000 – vsaj v robnem pasu x_x km.

Pozornost posvetiti (pri izdelavi GN in odkazilu – habitatno drevje in ekocelice) = preventivno varstvo

- Redkim in ogroženim organizmom (njihovi habitati)
- Ključnim vrstam (izdelovalke habitatov, npr. črna žolna,...; plenilskim vrstam – zveri, ujede)
- Vektorjem semen, spor (sesalci, ptiči, žuželke)

Varstvo redkih (ogroženih) organizmov in njihovih habitatov

- Gozdni rezervati
- Varovalni gozdovi
- Manjši deli gozda brez ukrepanja (ekocelice)
- Puščanje habitatnega drevja (drevje z večjimi dupli in gnezdi ter plodonosne drevesne in grmovne vrste)
- Časovne omejitve dela v gozdu
- Pustiti del odmrle mase (vsaj 3%)

Ključne vrste

- Izdelovalci habitatov – dupel v drevju (detli in žolne, glive..), jam v tleh npr. jazbec), vodni biotopi...
- plenilske vrste – redčenje populacij npr. ris, in selekcija plena npr. volk

Prenašalci semen, spor

- Sesalci (večji sesalci na večje razdalje – medved, jelenjad, manjši - voluharice na manjše in spore npr. mikorizne glive).
- Gozdne ptice katere si delajo zimske zaloge (šoja, krekovt) ali pa se hranijo s plodovi in semeni v jesenskem in zimskem času (predvsem vrste iz družin drozgov, penic - seme potuje čez njihov prebavni trakt). Na nogah, perju prenašajo spore lahko na dolge razdalje (selivci).
- Žuželke na dlačicah prenašajo spore gliv

Zakonodaja in druga orodja

- Zakon o gozdovih (pravilnik o varstvu gozdov, pravilnik o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove, pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo,...)
- Zakon o ohranjanju narave (podzakonski akti)

Natura 2000 (conacija za varovane vrste, združbe,..)

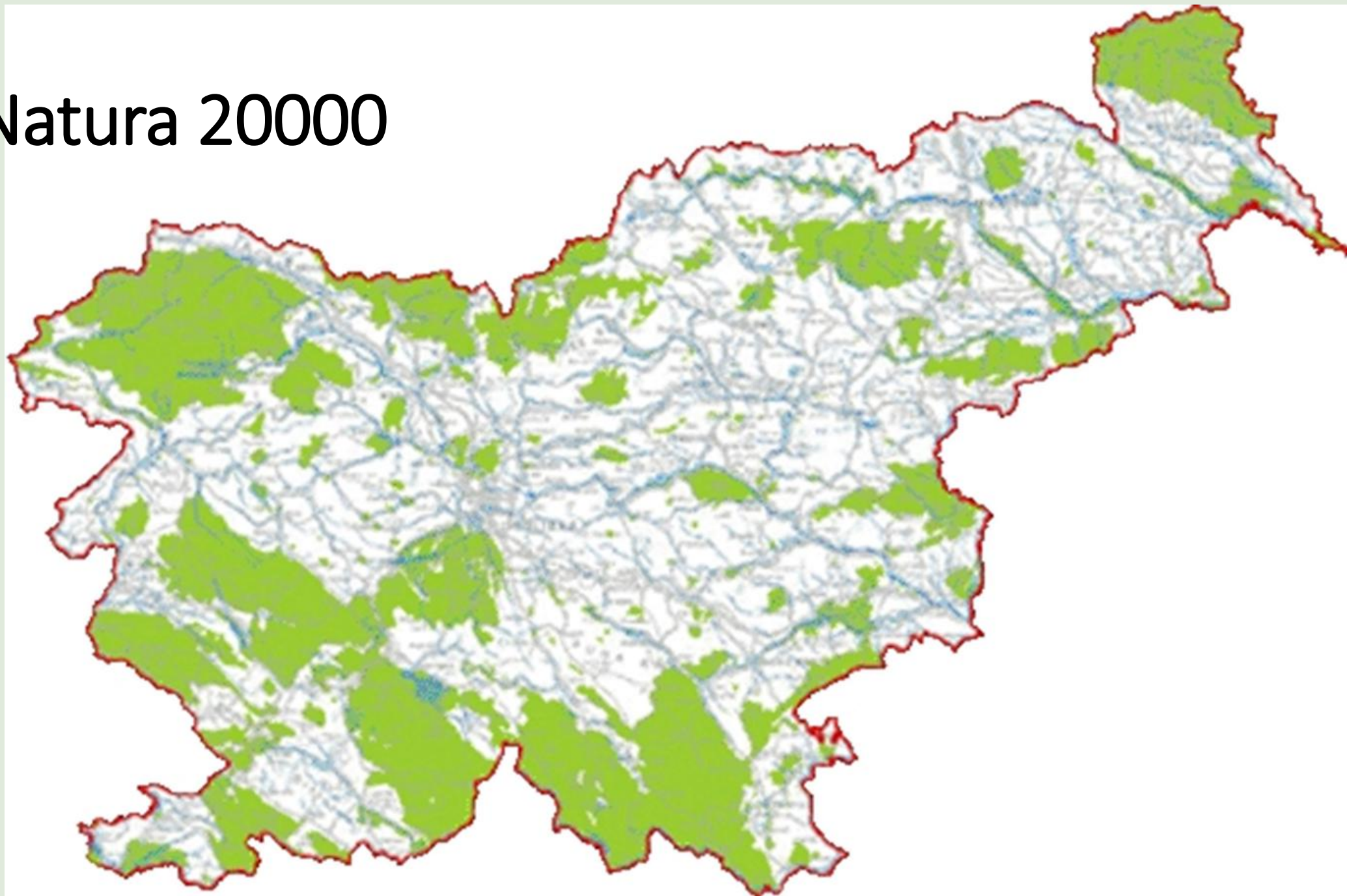
Certificiranje gozdov (FSC in PEFC – varovanje biotske raznovrstnosti,..)

Gozdni sklad je proračunski sklad za gozdove, s katerim želimo izboljšati gospodarjenje s slovenskimi gozdovi. Sredstva iz sklada namenjamo za pridobivanje gozdov, **financiranje okoljskih ukrepov v gozdovih na območjih Nature 2000** ter za promocijo gozdov, gozdarstva in gozdno-lesnih verig.

Pravilnik o varstvu gozdov

- EKOCELICE opredeljuje da »so ožji del gozdnega prostora, ki izboljšujejo njegovo pestrost in habitate vrst oziroma so pomembni za kritje, razmnoževanje in vzrejo mladičev v gozdu in ob gozdnem robu. Ekocelice se določijo zlasti v obliki mokrišč, nahajališč ogroženih rastlinskih vrst, habitatnega drevja in zatočišč.«
- HABITATNO DREVJE so odmrta in živa drevesa, naseljena z glivami ter živalskimi vrstami, drevesa z dupli oziroma gnezdi ter drevesa večjih dimenzij in oblik.

Natura 2000

Gozdni
sklad

Gozdovi prepuščeni naravnemu razvoju

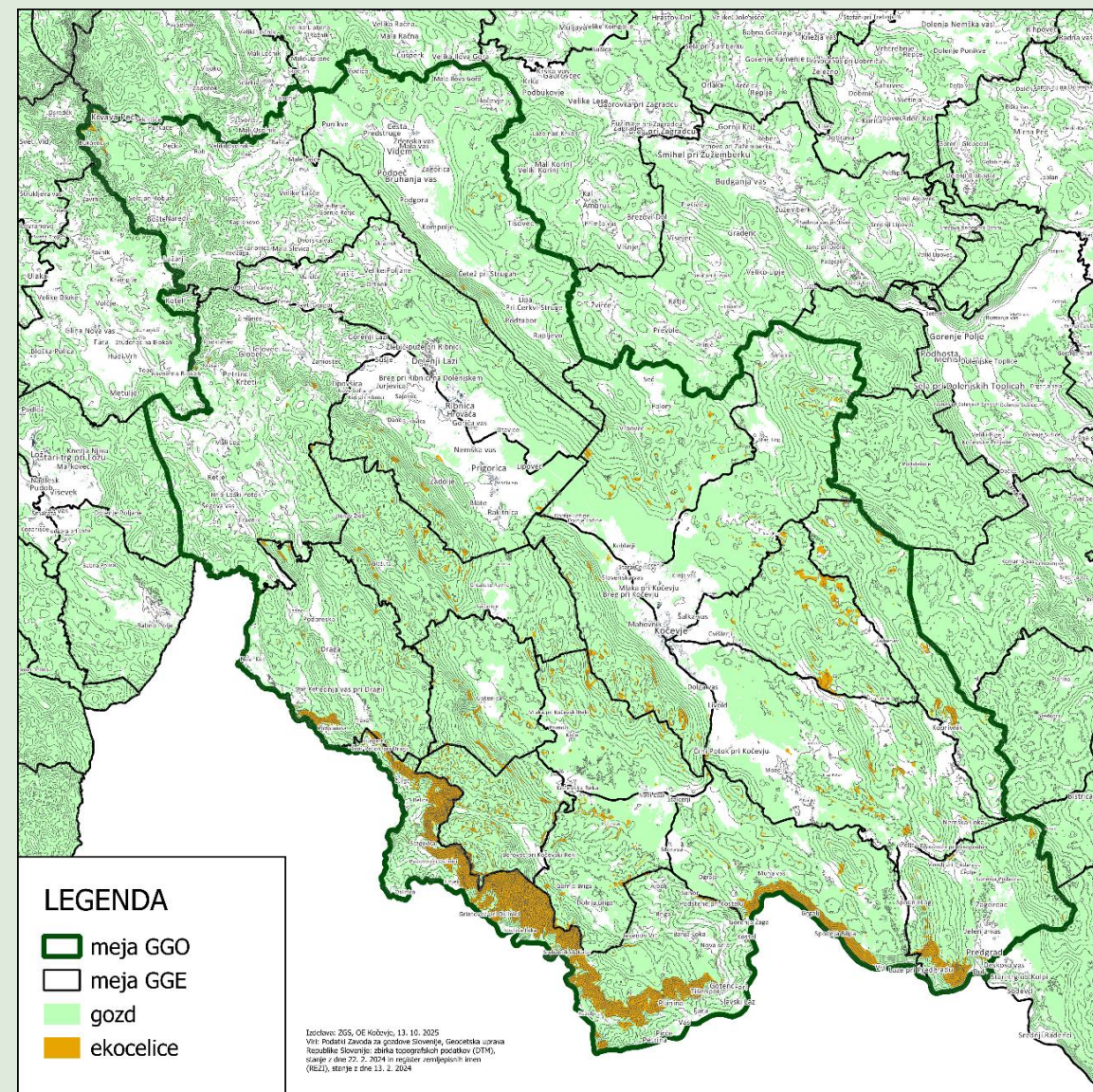
Gozdni rezervati 1.238 ha
Ekocelice brez ukrepanja 4.721 ha } 6,4 % gozdov

	Zasebni gozd		Državni gozd		Gozdovi lokalnih skupnosti		Skupaj	
	ha	%	ha	%	Ha	%	ha	%
Gozdni rezervati	149	0,4	1.026	2,2	63	1,3	1.238	1,3
Ekocelice brez ukrepanja	2.576	6,3	1.637	3,4	508	10,8	4.721	5,1

*v varovalnih gozdovih je 2.834 ha ekocelic, večinoma gre za zasebne in občinske gozdove.
Delež ekocelic v večnamenskih gozdovih znaša 2 %, povprečna velikost je 1,69 ha.

Gozdni rezervati: Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Uradni list RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13, 39/15 in 191/20). Določenih je 42 GR, velikosti od 193 ha (Pugled Žiben) do 1 ha (vrh Roga). Povprečna velikost GR je 30 ha.

Ekocelice: Določene ob izdelavi gozdnogospodarskega načrta GGE, opredeljene so kot sestoji brez ukrepanja, v zasebnih gozdovih so dokončno dogovorjene med ZGS in lastnikom gozda ob sklenitvi pogodbe.

Gozdne ekocelice (zatočišča)

- EKOCELICE opredeljuje da »so ožji del gozdnega prostora, ki izboljšujejo njegovo pestrost in habitate vrst oziroma so pomembni za kritje, razmnoževanje in vzrejo mladičev v gozdu in ob gozdnem robu. Ekocelice se določijo zlasti v obliki mokrišč, nahajališč ogroženih rastlinskih vrst, habitatnega drevja in zatočišč.«

NATURA 2000 ..... Kaj pa drugi gozdovi?

Ukrepi za nego habitatov v ZG

- Naravni razvoj biotopov - ekocelice

- Puščanje stoječe biomase habitatno drevje

Dogovor med lastnikom gozda in revirnim gozdarjem

Sklenitev POGODBE
Lastnik : ZGS

ZGS izvede označitev na terenu

(So)financiranje

Naravni razvoj biotopov (ekocelica) (653)

- 100 % financiranje
- 20 €/m³ možnega letnega poseka
- doba 20 let

Primer izračuna subvencije:

- Financiranje **100 %**
- Možni posek 7 m³/ha letno
- cena 20 €/m³ možnega letnega poseka
- površina 1 ha**

$$7 \text{ m}^3/\text{ha letno} * 1 \text{ ha} * 20 \text{ €/m}^3 * 20 \text{ let} * = \underline{\underline{2.800 \text{ €}}}$$

Puščanje stoječe biomase (670)

- 95 % sofinanciranje.
- 25 €/m³.
- doba doživljensko.

Primer izračuna subvencije:

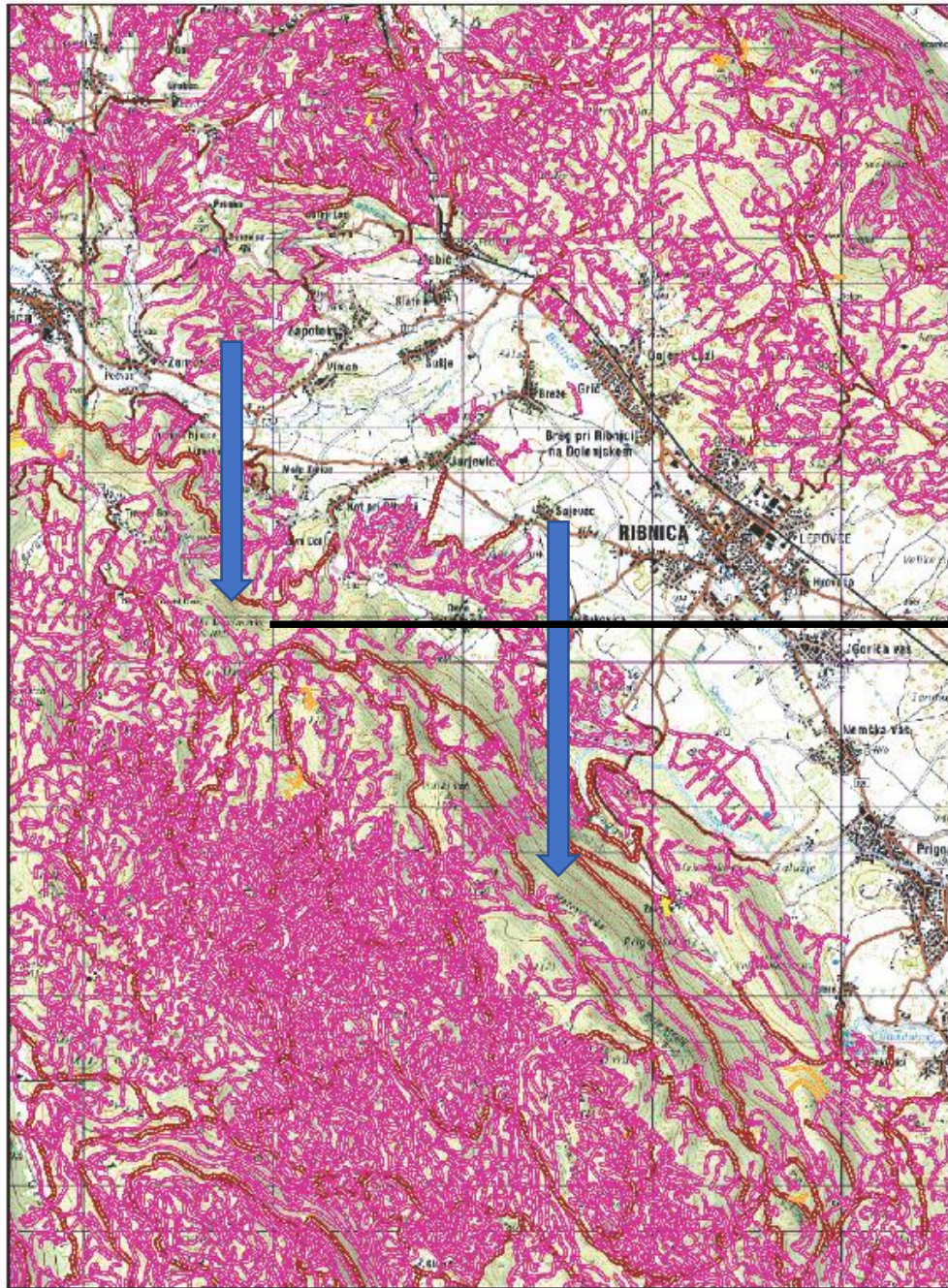
- Sofinanciranje **95 %**,
- Lesna zaloga drevesa 8,4 m³ (bukev 18. deb. st.)
- cena 25 €/m³

$$8,4 \text{ m}^3 * 25 \text{ €/m}^3 * 0,95 = \underline{\underline{199,50 \text{ €}}}$$

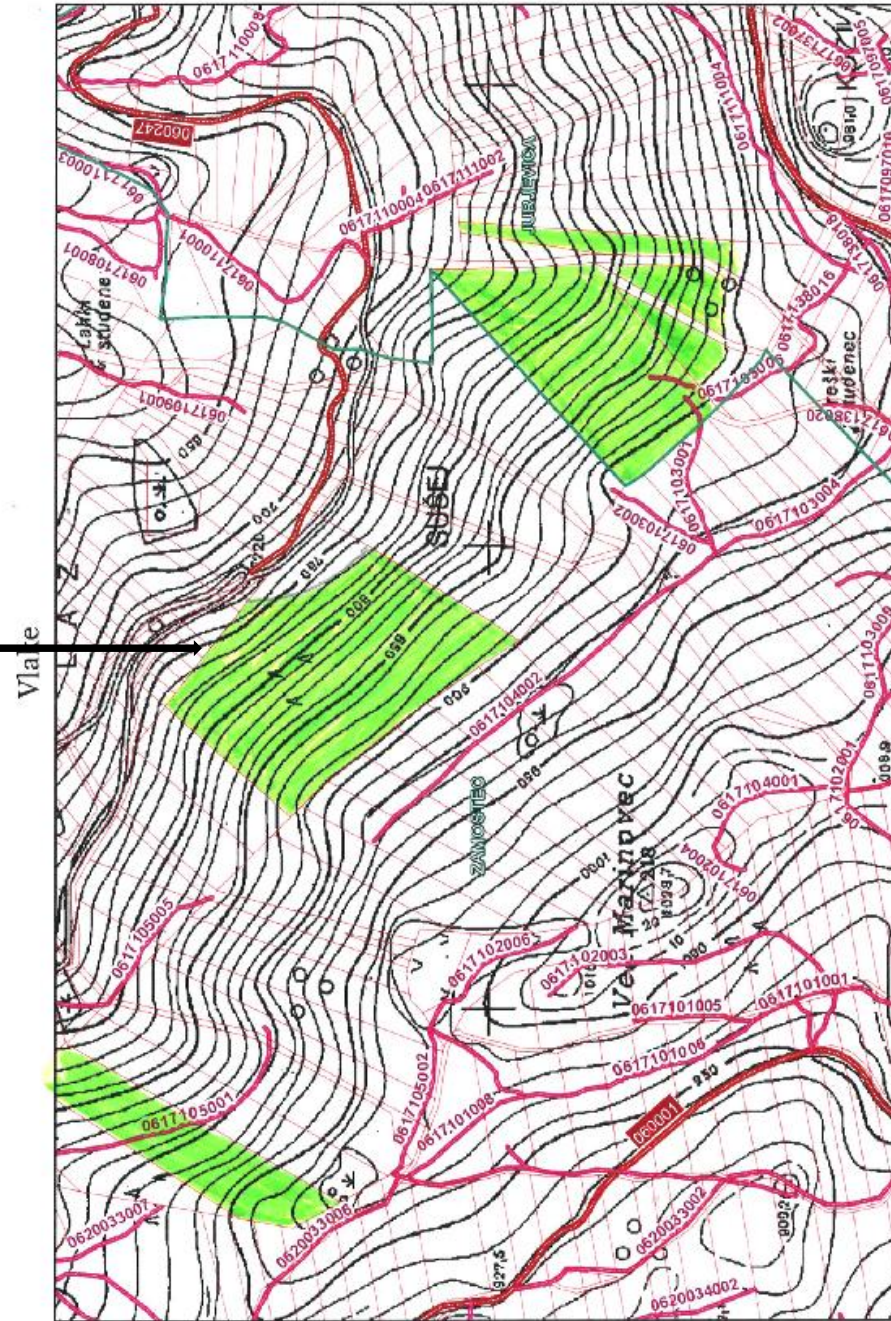

Vlaka

EKOCELICE

Ekocelice v zasebnih gozdovih - Natura 2000

ni odprto z vlakami!

Ekocelice na OE Kočevje – financirane iz GOZDNEGA SKLADA

Ekocelice (od 1.1.2016 do 30.9.2025)						
Lastništvo	Število pogodb	Število ekocelic	m ³	Višina subvencije (EUR)	Površina (ha)	Povpr. velikost (ha)
Zasebni g.	51	63	10.196	163.908	93,5	1,5
Občinski g.	2	3	20.134	53.956	19,2	6,4
skupaj	53	66	30.330	217.864	112,7	1,7

Vrsta del	Plan				Realizacija				%R
	Obseg	EM	Ure	EUR subv.	Obseg	EM	Ure	EUR subv.	
653 Naravni razvoj biotopov	5.293,34	m3		105.866,80	5.293,34	m3		105.866,80	100
Skupaj				105.866,80				105.866,80	

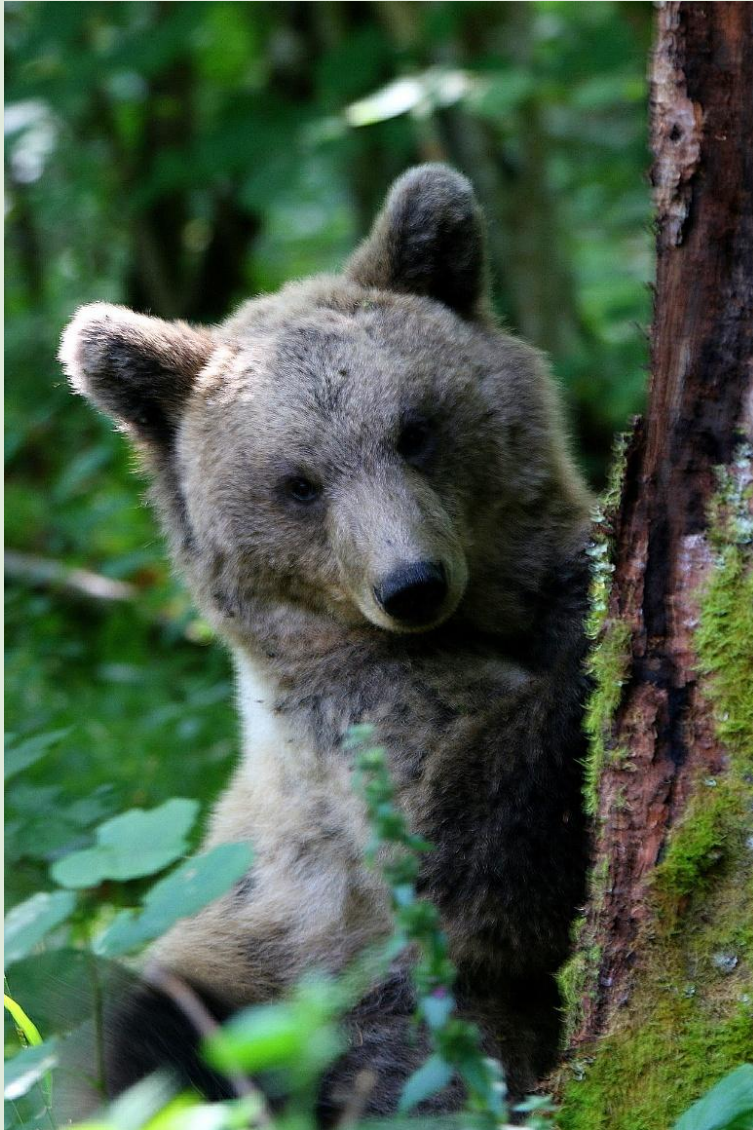
KE Ribnica

Brlogi, jazbine,.. = ekocelice

Zavod za gozdove Slovenije
Območna enota Kočevje

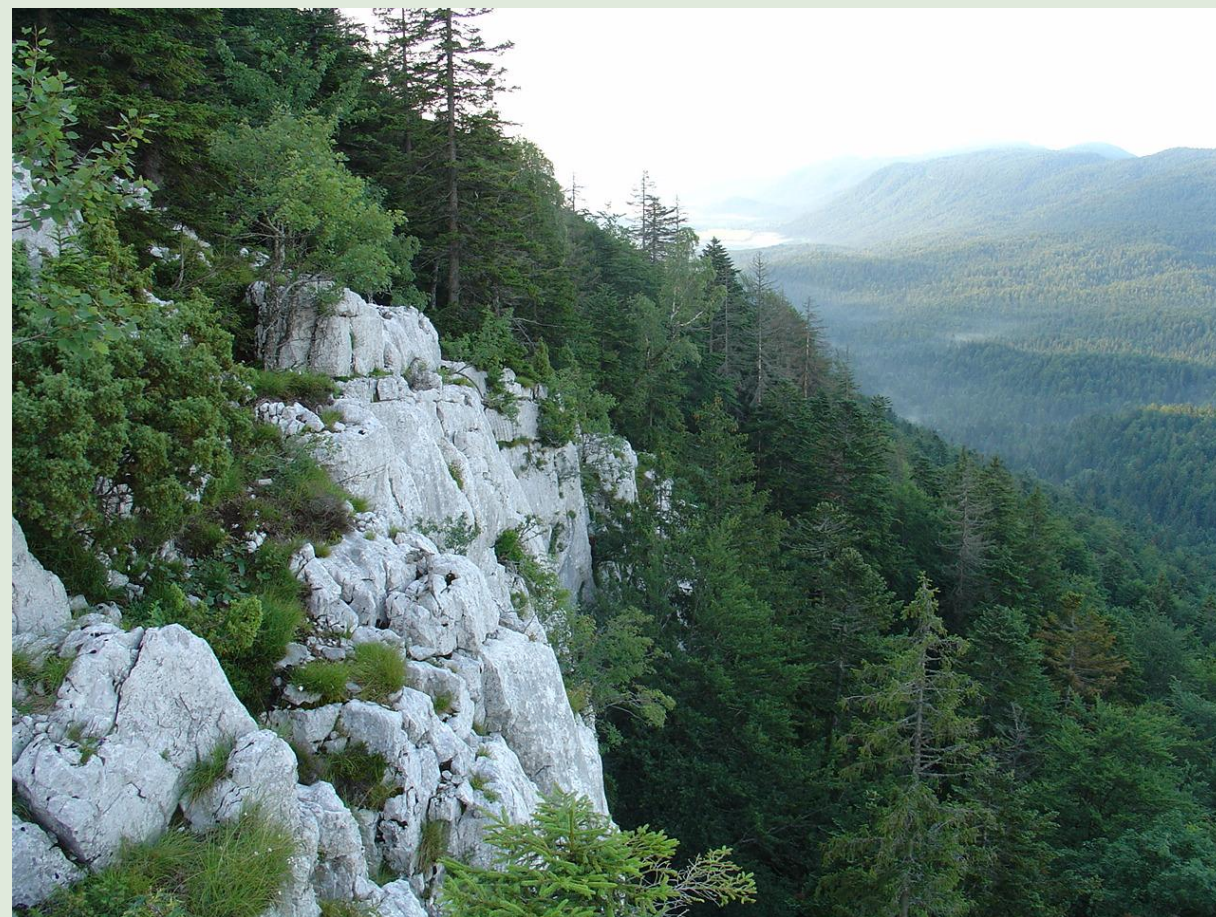
Vodni biotopi

Kaluže, kali, potoki, izviri..

Stene , ostenja, jame..

Rastišča divjega petelina

Habitatno drevje

- prisotnost duplin, gnezd ali razpok,
- odmrli deli debla ali krošnj,
- poškodbe po streli, vetru, žledu
- prisotnost gliv in trohnobe,
- večji premer (nad 60 cm) in visoka starost (npr. pevska drevesa).

Habitatno drevje na OE Kočevje

Puščanje stoječe biomase (670) - zasebni gozdovi (od 1.1.2016 do 30.9.2025)

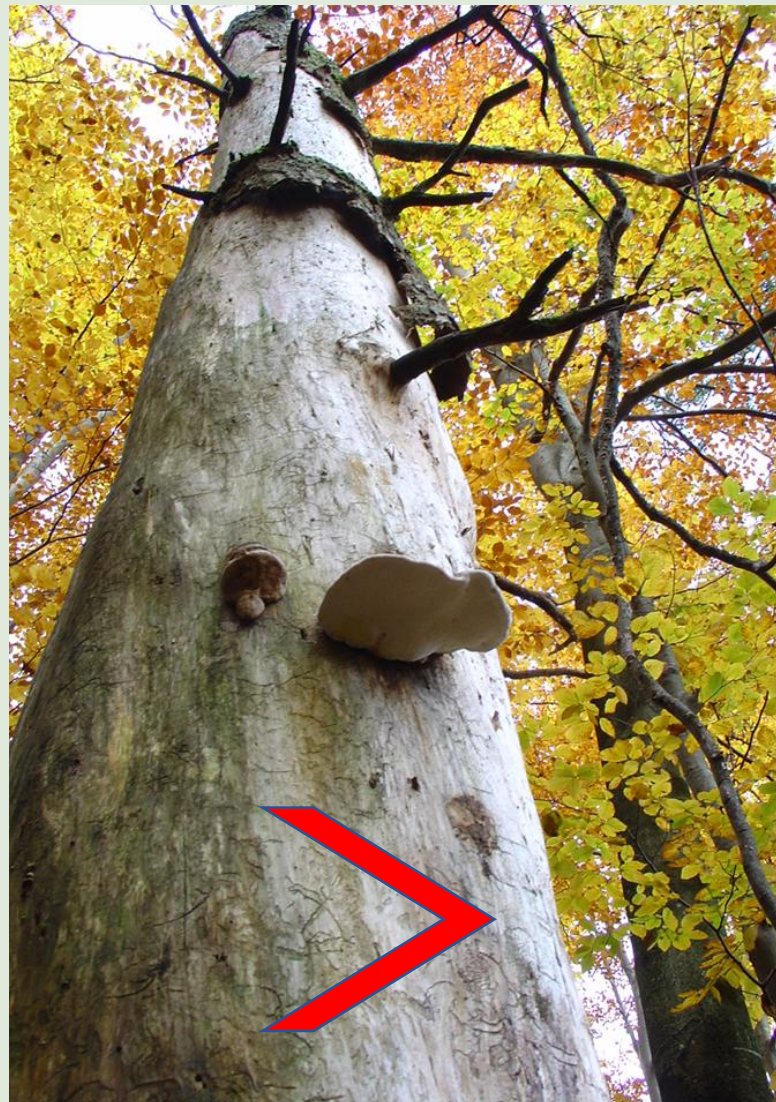
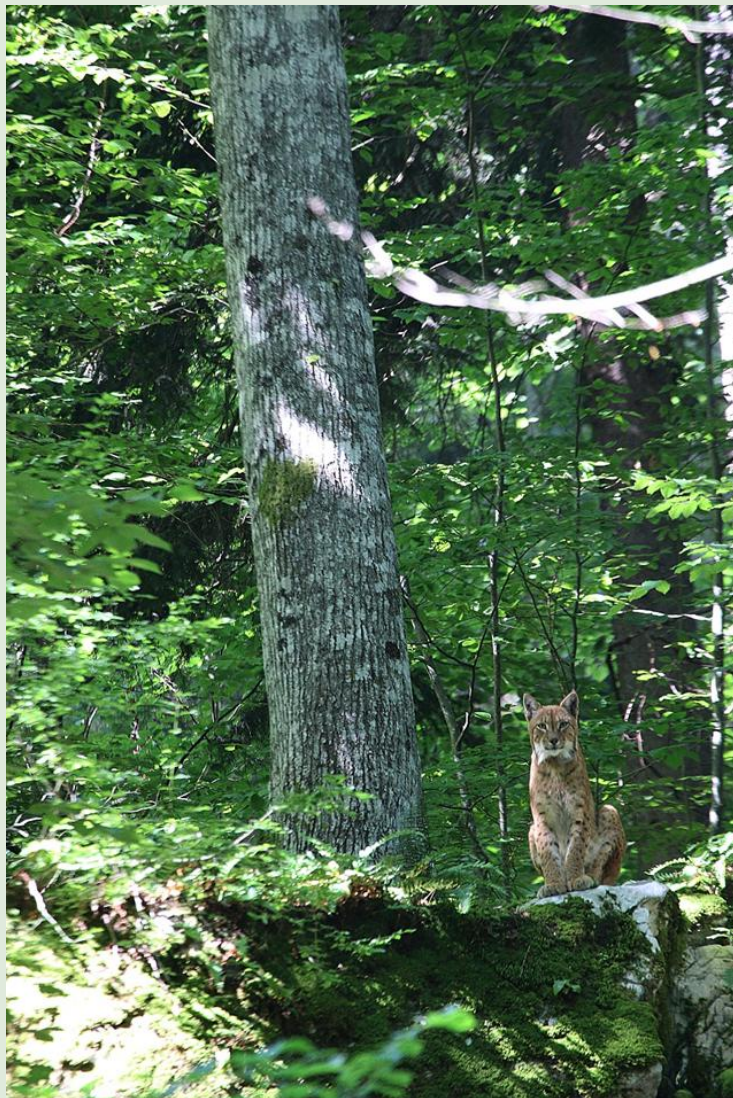
Število pogodb	m ³	Višina subvencije (EUR)	število dreves
97	3.247	30.775	176

ODKUP DREVJA

Še živa in odmrta drevesa

Še živa in odmrta drevesa (primarni in sekundarni duplarji)

Drevje z dupli, sušice

Zavod za gozdove Slovenije
Območna enota Kočevje

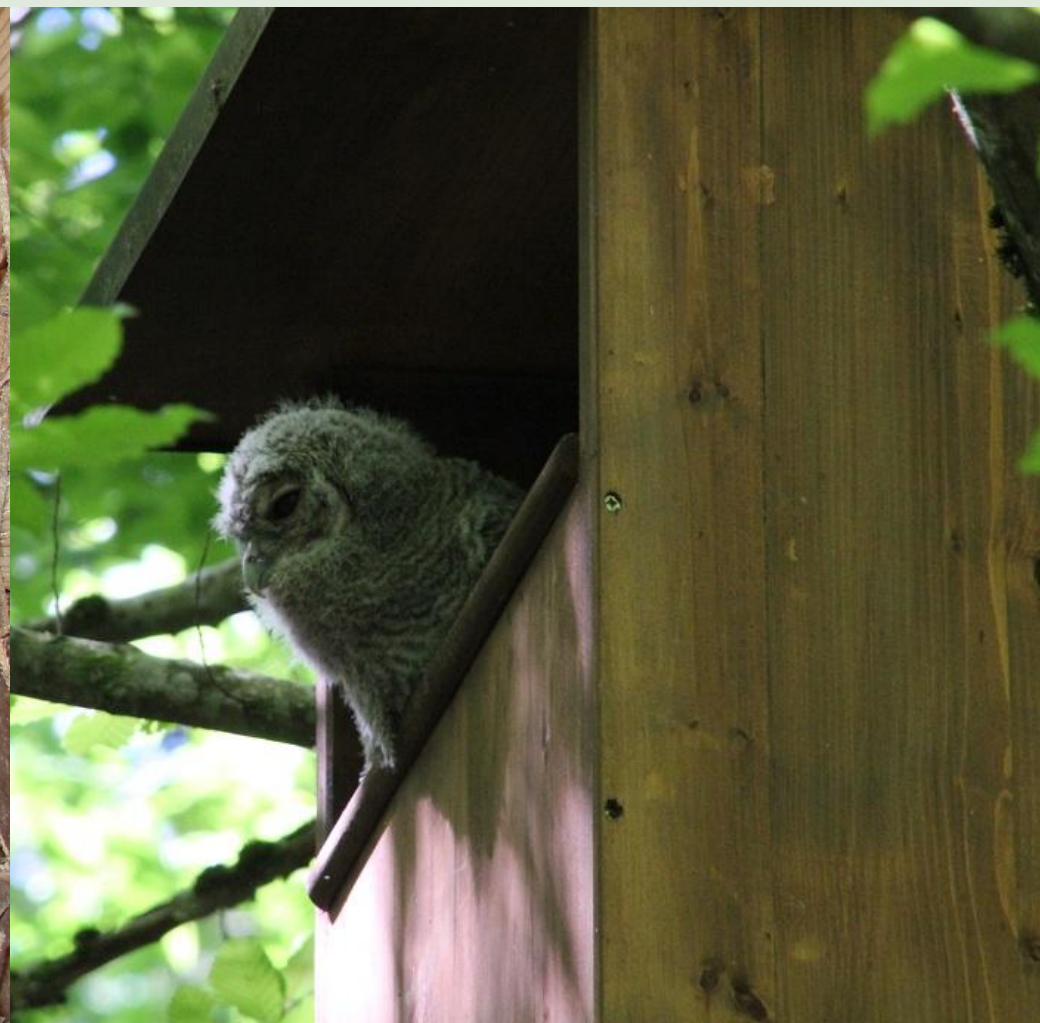
Sova kozača

Gnezdilnice ali drevje z dupli?

Večja gnezda na drevju

SRŠENAR

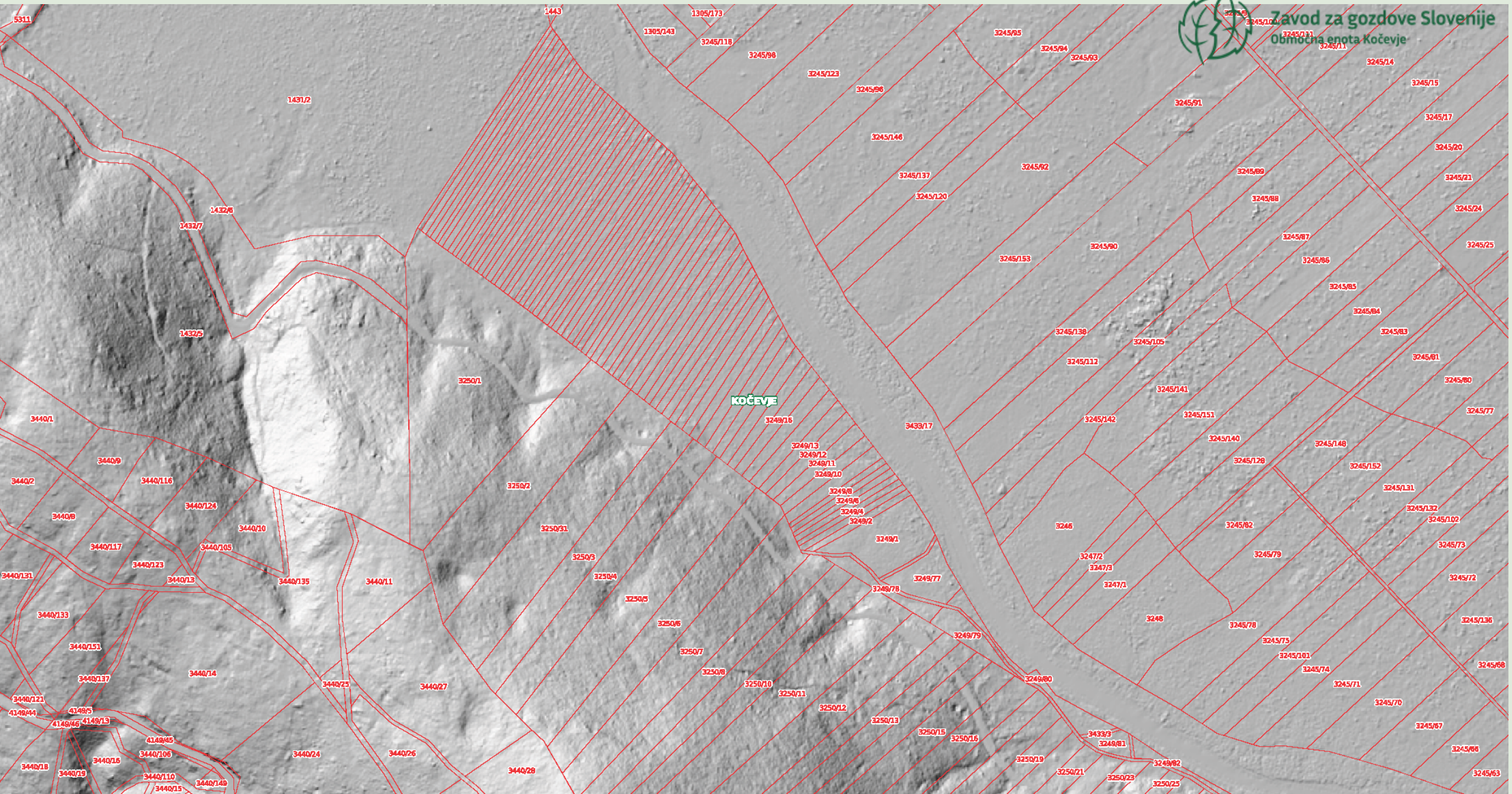

Potencialne ekocelice v zasebnih gozdovih

- Slabše dostopni gozdovi (strmi, skaloviti, zamočvirjeni tereni);
- Gozdovi z omejitvami gradnje gozdnih prometnic (npr. vodozbirno območje);
- Gozdovi **poškodovani ob ujmah** (cene lesa nizke, stroški sečnje in spravila visoki);
- **Nezainteresiranost lastnikov za sečnjo;**
- Ni vlak – med sosedski spori, ovire ipd.
- Ostareli lastniki gozdov;
- Majhne, ozke parcele kjer ni parcelnih meja;
- Solastnine (ponekod le sanitarna sečnja igl);
- Nerešene dediščine;
- Lastniki v tujini in nedosegljivi.

Problemi pri izločanju ekocelic

- Veleposesti, večje gozdne posesti – večji interes za sečnjo (tu manj ekocelic in te z nižjo LZ);
- visoka odprtost z gozdnimi prometnicami (državni gozd, veleposesti);
- V DG visoki etati, (ekocelice v DG na terenu niso označene – samo v GN);
- velik delež smreke (žarišča!), primernejši sestoji listavcev;
- Drobna posest (ostareli lastniki, nepoznavanje mej, solastnine, podpis pogodbe, zapis v zemljiški knjigi,..) – aktiven pristop do lastnikov gozda;
- Solastnine - v tujini brez znanega naslova, solastnik SiDG, občina?
- **Veliko dodatnega dela v ZG za ZGS** (prepričevanje lastnikov, solastnikov, priprava pogodbe, problemi s parcelnimi mejami, ZGS mora označiti meje ekocelice, pogosto na težje dostopnih terenih).

Ekološke in gozdnogospodarske koristi

- Ohranjanje raznovrstnosti
- Izboljšanje ekološke stabilnosti sestojev
- Povečanje ekosistemskih storitev
- „Stroški sečnje in spravila so pogosto previsoki“
- Vključitev ekocelic in habitatnega drevja v načrte gospodarjenja (tudi **sanacijske** načrte) predstavlja korak k trajnostnemu, sonaravnemu in biodiverzitetno usmerjenemu gozdarstvu. Ti elementi prispevajo k ohranjanju naravnih procesov, genetske in vrstne pestrosti ter povečujejo odpornost gozdnih ekosistemov na podnebne spremembe. Sistematično načrtovanje in spremljanje mora biti sestavni del gozdnogospodarskega načrtovanja v Sloveniji.

Varstvo gozdov - izzivi na terenu

- Pravočasna (hitra) sanacija ujm, lubadark,...
- Zagotavljanje raznovrstne obnove gozda in uspešno preraščanje vseh vrst (več sadnje plodonosnih listavcev..., obdobjno manjše objedanje in posledično uspešnejše preraščanje priljubljenih drevesnih vrst,..)
- Stare in nove invazivne tujerodne vrste = hitrost sanacije (posek in zatiralni ukrepi).... Diagnostika
- Ohranjati ostanke starega gozda v lesno proizvodnih gozdovih (ekocelice, odmrlo drevje, drevje z dupli, večjimi gnezdi ipd.)
- Ustrezna višina spodbud za lastnike gozdov

Značilnosti v KE Ribnica: drobnoposestniški gozdovi, državni gozdovi, veleposest

Hvala za pozornost

